

Петрушенко М.В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік являє собою галузь знань і об'єктивне явище в економіці будь-якого суспільства. Адже виробництво, споживання і обмін — це керовані процеси, об'єктами яких є матеріальні та нематеріальні цінності, рух яких без обліку неможливий.

Бухгалтерський облік – це мова знаків і правил їх вживання, яка створена для заміни реальних об'єктів їх символами, що дозволяють описати господарську діяльність та її результати. Він є упорядкованою системою збирання, реєстрації та узагальнення інформації у грошовому вираженні про майно, зобов'язання і капітал підприємства та їх рух шляхом суцільного, безперервного та документального відображення господарської діяльності підприємства [1].

Основні історичні етапи розвитку облікової культури в Україні є досить довготривалими. Починаючи з VIII ст. до н.е. на узбережжях Чорного та Азовського морів сучасної України почали створюватися грецькі колонії. Вони заснували ряд міст-колоній. Облік у грецьких колоніях був організований за тими ж принципами, що й у самій Греції. [2]/

У VII-IX ст. відбувається формування ранньофеодальної держави - Київської Русі. Бухгалтерський облік Київської Русі IX-XIII ст. за своїм походженням і характером був європейським, але зі значним впливом облікової культури Сходу. Розвиток обліку на Русі піднявся на новий щабель після прийняття християнства в 988 р. Осередками облікової освіти були храми й монастирі, останніх в XIII ст. було 50, 17 із них – у Києві. Облік у монастирях був організований за принципами камеральної бухгалтерії. Об'єктами обліку була готівка, доходи, видатки, а також дебіторська й кредиторська заборгованість [3].

Кінець XV - перша половина XVII ст. - надзвичайно складний період в історії України-Русі, який характеризується рядом подій, що значно наблизили її облікову культуру до облікової системи Західної Європи. Слід зазначити, що в ті часи в Європі поширювалася подвійна бухгалтерія, запроваджена італійськими вченими. Отже, починаючи з XVI і до середини XVII ст. в Україні переважала італійська бухгалтерія.

Друга половина XVII - XVIII ст. – період козацько-гетьманської держави. В цей час облік підпорядковувався гетьманові й не відокремлювався від його особистого майна [4].

На формування обліку в XIX ст. вплинув український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Було багато прогресивних ідей в обліку: відродження національного обліку, пошук реформаторських течій, початок наукової розробки питань обліку.

У першій половині XX ст. вагомими чинниками подальшого розвитку обліку були такі події: утворення Української Центральної ради (3-4 березня 1917 р.), проголошення незалежності УНР (11 січня 1918 р.), утворення СРСР (30 грудня 1922 р.), голодомор в Україні (1932-1933 р.), початок Другої світової війни (1 вересня 1939 р.)

Після нападу Німеччини на Радянський Союз і боротьби з гітлерівською Німеччиною (22 червня 1941 р. – 8 жовтня 1944 р.) відбувається відновлення народного господарства, а разом із ним - обліку [5].

Починаючи з 1991 р. розпочалося формування національної системи бухгалтерського обліку та пошук незалежних шляхів його розвитку. З 1998 р. в Україні відбулося реформування національної системи бухгалтерського обліку. Головним завданням реформування системи бухгалтерського обліку було приведення її відповідно до вимог ринкової економіки й міжнародних стандартів обліку. Із цією метою в 1998 р. була затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку, а також передбачено її фінансування в 1999-2001 роках. У межах програми був прийнятий новий план рахунків, нові реєстри обліку та форми звітності.

Важливою подією в економіці та обліку України стало прийняття 16 липня 1999 р. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідно до якого бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який здійснюється підприємствами. Крім того, фінансова, податкова,

статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Слід з'ясувати, що сучасний етап розвитку обліку передбачає теоретичне обґрунтування нових підходів до застосування існуючих облікових знань. Основне завдання розвитку методології національного бухгалтерського обліку, економічного аналізу й контролю в сучасних умовах глобалізації економіки й реформування вищої професійної бухгалтерської освіти полягає в підвищенні наукового рівня обліку, аналізу й контролю, орієнтації на розвиток науково-пізнавальної, соціальної, інформаційної, контрольної, регулюючої та прогностичної функцій.

Подальший розвиток бухгалтерського обліку повинен відбуватися в напрямку постійного перегляду й вдосконалення теоретичних основ обліку з урахуванням найкращих наукових здобутків представників різних національних шкіл обліку.

Список використаних джерел:

1. Малюга Н.М., Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік (загальна теорія): конспект лекцій в схемах і таблицях : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 66 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: Підручник 3-тє видання. Житомир : Рута 2002. 786 с.
3. Бутинець, Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. : у 2-х ч. – 2-е вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2001. Ч. 1. 512 с.
4. Клапчук С.М., Білик Б.І., Горбань Ю.А. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / 6-те вид., випр. і доп. К. : Знання - Прес, 2007. 358 с.
5. Мних Є.В., Швець В.Є., Яремко І.Й. Розвиток обліку в Галичині (історичні та методологічні аспекти). Львів : Каменярь, 2000. 208 с.
6. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Суми : ВТД „Університетська книга”, 2009. 141 с.
7. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Тернопіль : Економічна думка, Карт-бланш, 1999. 422с.